

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXII.

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia,
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu
se primesc. Manuscriptele
nu se retrimit.
INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf.
Max. Augenföld & Emerich Losner.
Helmrich Schalek. Rudolf Rosse.
A. Oppelka Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Marolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmond pe o colonă 6 or.
și 30 or. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tariful și învoială.
RECLAME pe pagină a 3 a o
soriă 10 or. soriă 30 bani.

GAZETA iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și strălădate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu două în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr.
v. a. soriă 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 59.

Brașov, Luni-Marți 16 (28) Martie.

1899.

Uneltirile contra limbei liturgice.

Este bine cunoscut cetitorilor noștri, că de vr'un an încôce s'a inițiat o mișcare din partea maghiară, care are de scop introducerea limbei maghiare ca limbă liturgică, pentru așa dîșii „Maghiari greco-catolici”. Acésta cestiune a trecut deja prin mai multe faze și a dat de-ocamdată de piedeci la scaunul papal din Roma, care a respins cererea de schimbare a limbei liturgice. Maghiarizatorii, cari au întreprins acțiunea nu se astimpără însă. Ei ș'au ales un comitet care lucrăză din răspuțeri pentru a îndupleca Curia romană să cedeze cerei lor.

Spre a fi înțelesă de toți acésta mișcare aflăm de bine a reaminti cetitorilor noștri, că sub „Maghiari greco-catolici”, cari în adevăr nu există nicăiri, sunt înțelesi acei dintre Români și Rutenii din Ungaria, ba și o sémă dintre Români din Transilvania, cari trăind împreună printre masele compacte maghiare și-au pierdut usul limbei lor materne în decursul vécurilor, dér și-au conservat religiunea și în cea mai mare parte și-au păstrat obiceiurile și portul, precum și consciința originii lor.

Acțiunea întreprinsă tinde acum de a căștiga pentru acești Români și Ruteni dreptul de a se folosi în bisericile lor de limba maghiară ca limbă liturgică. E invederat, că odată pornită acésta maghiarizare parțială, ea nu s'ar opri aici, ci ar tinde să cucerescă încetul cu încetul cât mai mult teren în bisericile despre care e vorba.

Agitațiunea se îndreptă deocamdată asupra amintitelor ținuturi espuse greco-catolice, dér ea nu se va opri numai aici, ci va răsbi și în acele ținuturi locuite de greco-orientali, mai ales din Sécuime, unde asemenea sunt comune românesci, ai căror locuitori și-au pierdut usul limbei materne, cu tôte că țin la religia și la neamului lor.

Agitațiunea pentru maghiarizarea liturgiei își are, după cum se vede, și părțile ei misteriose, cari nu le convine maghiarizatorilor să se dea publicității. Acésta o aflăm din foile unguresci, cari spun, că comitetul „regnicolar”, care conduce mișcarea pentru introducerea limbei maghiare în bisericile greco-catolice, încă mai de mult a rugat *pe sub mână* pe redacțiunile foilor unguresci, ca să nu publice în acésta cestiune nimic, afară de comunicatele, ce le vor primi direct din partea amintitului comitet, căci altfel numai strică „causei”. Rugarea „pe sub mână” a comitetului însă n'a fost luată în considerare din partea unor redacțiuni ale foilor unguresci, cari au continuat de-a scrie și a face anume împărtășiri. De aceea comitetul s'a văduț silit, ca acum să rôge *pe cale publică* pe redacțiunile acelor foi, ca să-și țină gura și să nu mai publice, decât comunicatele, ce le vor primi dela el.

De-odată cu asta comitetul comunică foilor unguresci și o caracteristică și perfidă declarațiune, în care dice, că „Români greco-catolici”, deși în general, au stat în rezervă față cu mișcarea pentru maghiarizarea liturgiei, cu excepțiunea câtorva dîiare, n'au luat poziția în contra mișcării, care mișcare de-almintrelea pe Români *nici nu-i interesăză*.” (sic!)

Am dis, că acésta declarațiune e perfidă și vom motiva-o chiar prin constatarea, ce se face într'ênsa, că publicistica română a condamnat și a luat poziția hotărîtă în contra așa dîsei mișcări pentru maghiarizarea liturgiei. Nu numai odată am avut ocaziune să cităm în deosebi articuli scriși de fôia bisericescă din Blășiū, în cari s'a protestat cu indignare în contra acestui soiū de uneltiri de maghiarizare, ce s'au pus la cale în tôte părțile în „causa” maghiarizării liturgiei. De altă parte nu scim, ca vre-o voce din clerul român greco-cat. să se fi ridicat vre-odată afirmând, că cestiunea nu interesăză pe Români, din contra din tôte părțile s'au ridicat voci, arătând pericolul, ce amenință caracterul național al bisericii și din partea acésta.

Se nasce acum întrebarea, — ce se impune chiar în urma afirmărilor cutezate și rătăciose, despre cari vorbim, — decât este de-ajuns, ca uneltirile de maghiarizare a liturgiei să se discute și să se combată numai în dîiaristica noastră, ori este de lipsă, ca autoritățile nôtstre superioare bisericesci să ia poziția energetică în contra acestor uneltiri, prevenind astfel pericolele viitoare?

Nu trebuie să uităm, că tôte aceste machinațiuni de maghiarizare se fac în mod sistematic pe un capod mare, croit cu privire la idealul Maghiariei naționale viitoare; nu trebuie să uităm, că de mult se vorbesce de planul de-a se înființa o episcopioă maghiară greco-catolică și, în legătură cu acésta, și de o episcopioă maghiară greco-orientală. De vor succede uneltirile comitetului, care se numesce regnicolar, va fi spartă ghița pentru asemeni planuri.

Ori în ce formă s'ar fi ivit până acum aceste uneltiri, ele sunt și rămân îndreptate, în ținta lor finală, în potriua liturgiei nôtstre române răsăritene în genere. Acésta s'o aibă înaintea ochilor căpeteniile bisericilor nôtstre; s'o avem înaintea ochilor cu toții și încunjurând de astădată greșelile, ce s'au făcut în trecut prin aceea, că nu s'a luat poziția de cu vreme față cu planurile de distrugere, să ne ținem față cu cestiunea acésta, pusă la ordinea dîlei de maghiarismul violent, de înțelepta maximă străbună: *principis obsta!*

Fôia bisericescă din Blășiū ne spunea, că forurile mai înalte bisericesci vor întreprinde pașii de lipsă pentru a feri biserica română unită de-o nouă calamitate. Acești pași, decât nu s'au făcut, trebuie să se facă

neamânat, cu atât mai virtos, cu cât la din contră, după cum vedem, partea adversară va susține, că tôte atacarea nici că-i interesăză pe Români.

„Politica de naționalitate a lui Banffy”.

II.

La încheierea capitolului intitulat „Banffy rôtornă pe Kalnoky”, se mai aduce aminte un moment al cestiunei naționale române, care se referă la politica esteriôră, susținându-se, că decât acum acest moment séu acésta parte a numitei cestiuni e pusă pe cale bună și e în ajun de-a fi rezolvată, „este de- asemenea unul din cele mai frumoșe succese, ce le a dobândit politica de naționalitate a lui Banffy”.

Declarația, ce a făcut' o Kalnoky — dice broșura — în tómma anului 1894, drept răspuns la interpelarea lui Bezzeviczi, dicând, că după comunicarea categorică a guvernului român, se dau din budgetul ministeriului român de instrucțiune publică circa 150,000 franci anual pentru ajutorarea unor școli și biserici române din Ungaria, — nu i-a scăpat din vedere lui Banffy, precum nici aceea, că acest ajutor e în contradicere directă cu legile statului ungar.

„Neputând tolera nepăsarea inesplicabilă a guvernelor premergătoare, ca din an în an cu o sumă atât de considerabilă bisericele și școlele române din Ungaria, în număr relativ destul de mare, să fie aduse în raporturi dependente de guvernul român, Banffy a făcut pași la Bucuresci pentru încetarea acestei subvențiuni.

„Guvernul român, cedând intervenției energice, deschise, dér pe deplin leale, a și încetat trimiterea acestei sume; numai în privința sumei de 38,500 lei trimisă școlilor române greco-orientale din Brașov a afirmat, că aceea nu este o subvenție, ci o despăgubire de natură de drept privat pentru acele averi și venituri bănesci, pe cari susțitorea acestor școli, biserica Sf. Nicolae, le-a avut în Statul român, dér în cursul vremurilor le-a pierdut. Dér și trimiterea acestei sume guvernul român a încetat' o cu o perfectă lealitate, depunând' o la o bancă din Bucuresci, până când pretinsa basă de drept privat a subvenției se va lumina.

„Banffy însă nu s'a mulțumit cu acésta explicația a subvenției școlilor din Brașov, ci punându-se pe cea mai riguroasă basă de drept, a cerut doveđi depline, decât acésta subvenție în realitate are un caracter de despăgubire ne 'ndoiros, basată pe drept privat. Ba, ca guvernul ungar să nu fie eventual silit la rezolvirea afacerii a se sprijini în mod parțial pe doveđile, pe cari i-le va da guvernul român, a isbutit, în vara anului trecut, ca ministerul instrucției să trimită o comisiune de anchetă la Brașov.

„Astfel afacerea, după ce din cestiune politică a devenit cestiune de drept, nu e încă terminată, dér judecând după cele de până acum, va fi ușor, ca ea să fie rezolvată în modul cel mai corăspunđtor intereselor Statului ungar, decât succesorul lui Banffy nu va părăsi pentru vre-o considerație politică basa de drept acceptată de densus.

„Subvenția școlilor din Brașov se va

rezolva ca o cestiune de drept privat, ér cealaltă parte a sumei de 150,000 lei acum nu mai vine în țără la noi. Banffy însă nu s'a mulțumit cu aranjarea numai pentru acum a acestei afaceri. Prea bine a știut, că în scurt timp guvernul în România va intra în mâinile unui asemenea partid, ai cărui bărbați de stat cu greu vor fi atât de leali în acésta cestiune, cum a fost Sturdza. Prin dispoziții speciale a voit decât să taie drumul, ca vre-odată să pôta veni din România subvenții secrete pentru bisericele și școlele române.

„A început negocieri cu ministerul instrucției pentru înființarea unui ast-fel de serviciu de control, care pentru viitor va face imposibil ca școlele române din patriă să pôta primi măcar un ban subvenție dela guvernul român.

„Prea firesc e, că înființarea acestui serviciu de control va aduce cu sine și un control mai riguros și mai eficace asupra școlilor române. Aceste negocieri nu sunt încă terminate și tocmai de aceea este forte de dorit, ca bărbații de Stat maghiari, cari primesc succesiunea lui Banffy, să aibă atâta putere, hotărîre și însușire de concepție, a înființa acest serviciu de control în direcția și cu atribuțiunile, pe cari Banffy în principiu i le-a acordat.

*

În capitolul următor, broșura se ocupă de dispozițiunile politice și administrative ale lui Banffy.

Resolvarea cestiunei naționalitășilor, dice, Banffy n'a așteptat' o nici dela o simplă acțiune legislativă, cum ar fi desființarea legii de naționalități etc., nici dela nise dispoziții administrative séu polițienesci. A mai știut, că nici cu centralizarea administrativă nu se pôte ajunge departe. A fost în clar, că greutatea și pericolele acestei cestiuni numai printr'o procedere combinativă politică, basată pe principii sistematice și consecvente, se pot calma, séu șterge din șirul neajunsurilor și bôlelor acute politice.

„Banffy a învățat în curs de aprôpe trei decenii de experiențe și meditații neîntrerupte, că cestiunea naționalitășilor e o cestiune nu numai politică și administrativă, dér tot-odată și o cestiune culturală și economică. A fost lămurit despre aceea, că sévârșesce un lucru numai pe jumătate acela, care face încercări să rezolve acésta cestiune sub vre-unul din raporturile speciale mai sus amintite ale politice și ale guvernării. Din cauza acésta el a pus la ordinea de dî a guvernării acțiunea de rezolvare a ei în tôte direcțiunile.

„Din punct de vedere politic a aflat de lipsă înainte de tôte să paralizese pe agitatori, ca astfel să scape poporul și inteligența română de sub terorismul lor. În mod riguros a executat față cu partida națională română acea dispoziția categorică a legii, după care în Ungaria tocmai din considerare la cetățenia de stat și la unitatea națiunei politice nu se pot constitui partide politice pe basă de naționalitate cu escluderea cetățenilor de altă limbă, fără ca să vatem constituția. A pulberat decât nu numai comitetul național român, dér și acea alianță a naționalitășilor din patriă, dela care ômenii politici ai naționalitășilor au sperat în genere reînvierea mișcărilor naționaliste. A atacat dela început și propaganda, care-și pusesse de scop realizarea unității ceho-slovașe, având scopul secret de-a pre-

găti terenul cu mijloace culturale și politice pentru o irredenta cehică.

„Și aici trebuia să porțe un adevărat război de guerilla cu organizația secretă a naționalităților și cu planurile energice și inventivoase ale agenților ei, întotdeauna agili. Nu odată s'a întâmplat, că a putut să zădărnicească acțiuni bine pregătite ale naționalităților prin aceea, că a publicat simplamente prealabil în diare planurile de acțiune, pe cari conducătorii le-au considerat ca absolut secrete. Din cauza lipsei de spațiu, broșura amintesc numai un cas, dîcînd: *ex uno disce omnes*. Eță-1:

„In Februarie 1897 comitetul secret al naționalităților s'a întrunit într'o di la otelul „Archiducele Iosif“, pentru ca să stabilească planul unei mari mișcări anti-maghiare, ca un fel de contra-demonstrația la serbările milenare din anul precedent. La amiazi membrii comitetului naționalităților au scris procesul verbal și în dimineața zilei următoare întreg procesul verbal a apărut în cele mai principale foi otidiane din Budapesta. Planul pregătit cu mare grijă și precauțiune a fost descoperit. Acastă descoperire a căzut asupra iscoditorilor planului ca un trăsnet și din acțiunea plănuită nu s'a ales nimic“.

Vom continua.

Din Năsăud.

Sf. 40 de Martie.

Domnule Redactor! Ați semnalat și D-vostre pericolul, ce amenință comunele grănițere din districtul Năsăudului, din cauză, că li-se cere a garanta cu munții și pădurile și pășunile lor un *imprumut de o jumătate milion*, spre a veni într'ajutor la construirea unei căi ferate în Valea Someșului nostru.

Cine cunoște poziția geografică a celor 44 de comune grănițeresci, cu o populațiune românească de 50.000 suflete, poziția muntoasă și mare parte sterilă, bună mai mult pentru a crește vite, decât a produce cereale, unde vitele, din cauza iernilor lungi, stau 6 luni pe esle și după o di de arătură recolta abia face un cărucean de curuzi năcăjiți; cine știe toate acestea, acela va admite, că grea jertfă se cere bieților grănițeri cu acest imprumut perit de mare, prin care tot capul de om, tînăr ori bătrân, bărbat ori femeie, până și copilul din fașe se încarcă de o datoriă de câte 10 fl. fie-care.

Și cine clădesce această cale de principă pentru bieții grănițeri? „Societatea acționară a liniei ferate din Valea Someșului“, în care a intrat și omul-pacoste pe capul grănițerilor, Ion Ciocan, fără îndoială cu intențiunea de a ajunge ađimăne membru în consiliul de administrațiune, cu o plată grasă, cum îi place lui, și cu ruina grănițerilor, cari l'au crescut la școale cu stipendii din sudorea lor.

Speculanți cum sunt astfel de societari fără suflet, ei au înțeles îndată, ce lucru minunat ar fi calea aceasta, când ei ar isbiti s'o clădescă pe banii altora, rezervându-și lor numai recolta, și gândul lor s'a oprit cu drag la grănițerii Năsăudului. Pe dată ei au dresat un memorandum către ministrul de agricultură, în care îi spun, că ei vor să clădescă linia dela Beclean până la Ilva-mică de 43.3 kilometri, decât vor fi sprijiniți din partea celor interesați. Acastă cale s'ar clădi sub aceleași condițiuni, ca și alte linii vicinale, cu poduri permanente de piatră și cu clădiri solide înalte. În Nimigea unghurească, în Salva, Năsăud, Nepos și Ilva mică ar fi a se face stațiuni potrivite. După planurile și devisurile lor, spesele ar fi de 1,812.700 fl., din cari 35% s'eu 635,000 fl. ar fi a se acoperi cu ajutor dela stat și cu acții fundamentale, ér restul de 65% prin acții de prioritate. Ajutorul statului s'a calculat la 110.000 fl. sub diverse titluri, între altele și ca răscompărare pentru transportul poștei.

Deci ar mai fi de acoperit 325.000 fl. din partea celor interesați. Interesați în prima linie ar fi locuitorii din comunele districtului Năsăud, cu păduri estinse, în linia a doua: întreprindătorii mai mari din

Valea Someșului, de prezent „Societatea acționară de lemnări din Bistrița-Năsăud“ (Biach et comp.), apoi firma „Frații Neuberger“. Întreprindătorii aceștia înse au declarat, că nedispunînd de capitale suficiente, ar puté să ia acții fundamentale numai când li-s'ar acorda terenuri mai mari de păduri cu prețuri moderate. Sub aceste împrejurări societarii rógă pe ministru, ca:

1) Fondul pădurilor manipulate cumulativ al comunelor din districtul Năsăudului să cumpere acții fundamentale în preț nominal de 400.000 fl.

2. Diferința de 125.000 fl. să o anticipe tot fondul pădurilor comunale, sub condițiunea, ca calea ferată să fie obligată a încasa această sumă dimpreună cu 5% din un fel de taxă suplimentară de câte 6 fl. de vagonul încărcat, și această taxă a o administra direcțiunei silvanale până la totala depurare a sumei de 125.000 fl.

Față cu acest proiect al societarilor, direcțiunea silvanală din Bistrița și-a dat părerea următoare:

1. Societatea căii ferate să se îngrijască a acoperi însa-și suma de 25.000 fl., ori să reducă preliminarul de spese cu suma această.

2. Fondul pădurilor comunale, considerând, că calea construită va spori în mod însemnat veniturile pădurilor, să iee acții fundamentale în valóre nominală de 300.000 fl.

3. Comunele să anticipe și diferința de 200.000 fl. sub condițiunile espuse în proiectul precedent sub 2, avînd a se da comunelor și pentru suma această acții fundamentale.

Astfel comunele grănițere ar avé să contribuie la clădirea căii ferate cu 500.000 fl. sumă, care, în lipsa banilor, urméză a se acoperi prin un imprumut contras prin amortisire pe timp de 24 de ani, și fiind că acest imprumut pe timpul indicat ar fi a se escompta cu 7%, contribuirea la clădirea căii ferate ar spori preliminarul de spese al pădurilor comunale cu 35.000 fl. pe an. Din suma această întreprindătorii lemnăritului din valea Someșului „speréză“ a acoperi 12.000 florini din taxele suplimentare pentru 2000 de vagoane à 6 fl., ér alte 2000 florini tot din astfel de taxe pentru transporturi de altă marfă, în total 14.000 fl. remănînd în sarcina comunelor 21.000 fl. pe an.

Tóte acestea însă sunt calcule de „sperantă“, puse în vederea grănițerilor în colóre „rosă“, spre a-i face să primescă marile jertfe, ce li-se cer. Grănițerii însă sunt pășiți și și-au perdit totă încrederea în promisiunile „domnilor“. În această credință îi întăresce și purtarea protojudelui administrativ din Năsăud în afacerea imprumutului.

Acest organ al regimului a convocat pentru 16 a lunei curențe pe toți primarii și notarii comunelor grănițere din cercul său la un conciliabul în localitățile pretoriale. Presentându-se cei chemați, protojudele, i-a întrodus în odaie separată, și în cuind ușa după el, le spuse ce au de a face. Terminând el, notarul Năsăudului scóse un teanc de colé litografiate.

„Estras din protocolul adunării comitetului comunității ținută la . . . Martie 1899.

Nro. prot. / 1899“ etc. etc., și distribuindu-le celor chemați, le spuse cum au să le imple. După aceea protojudele le luă promisiunea, că 3 zile nu vor spune niměni un singur cuvěnt despre cele comunicate în conciliabul; ér notarul din Zagra îi conjură, ca mai ales Vicarului să nu i-se împărtășescă nimic.

Intrebăm: pentru ce atata taină? „Gândul bun nu fuge de glasul tare“. Și pentru ce atata grabă? Ori dóră, ca membrii comitetului să nu se pótă reculege, să fie surprinși? Dér procedura această nu e nici legală, nici dréptă, nici onorabilă. Ministrul-președinte Szell a declarat, că va tînă la lege, drept și dreptate; nu se teme protojudele Năsăudului, că șeful său va afla de purtarea sa?

O supriudere a vrut să insceneze și primarul diu Năsăud reprezentanței comunale, convocata pentru 19 l. c. In convocator nu era pomenire de marea cauză, se dicea însă pe urmă: „și alte propuneri independente“ etc.

In ședință, după absolvirea programului, écă primarul scóte o hârtie subscrisă de el și de notar privitoare la imprumut; dér intervenind Reverendissimul Domn Vicar, propunerea a fost respinsă cu indignare. Vre-o 40 de Năsăudeni moșieși așteptau afară; ei aveau omul lor în comitet, — un semu, și trădătorii ar fi sburat pe ferestrii afară.

Szell și autonomia bisericeii sêrbesci. Diarul „Narodnost“ din Panciova, organul partidei moderate sêrbesci, privește cu ochi la culme optimiști intențiunile ministrului-președinte Szell relativ la autonomia bisericeii sêrbesci. Cu mare bucuria constată această fóiă, că prin intervenirea lui Szell s'a fixat ziua alegerei de episcop în Neoplanta pe 6 Aprilie n. c. și astfel înlocuirea episcopului prin administrator, care stă în contra-dicere cu dreptul bisericesc sêrbesc și care până acum s'a susținut numai prin ingerința autorităților politice, va înceta. „Narodnost“ conchide de aici, că sub Szell cestiunea autonomiei bisericeii sêrbesci va reintra în calea ei normală, căci Szell, dice, e aplecat a-o respecta. Aceste păreri atât de optimiste au surprins chiar și pe unele foi clericale unguresci, cari, se vede, nu s'așteptă la astfel de întórcere în favorul principiului autonomist dela era Szell.

Cătuși nouă în „era nouă“.

„Noua eră“ a noului regim de „drept și dreptate“, inaugurat cum se dice de guvernul Szell, se întroduse minunat. Fóiă catolică „Alkotmány“ următoarele în numărul său dela 26 Martie:

„Primim din mai multe părți informațiuni sigure și acreditate, că ajutóarele de stat, ce se dau preoțiimei lipsite greco-catolice și greco-orientale, nu se pun la dispoziția respectivilor decât numai decât chitanțele sunt contrasemmate de solgăbirii. N'am voit să credem, ca cu această umilire revoltătoare a preoțiimei de ori-ce confesiune să se atenteze din partea ministeriului „legei, dreptului și dréptăței“ la începutul „erei nouă“, însă informațiunile ce le-am primit în privința această, sunt mai pe sus de ori-ce îndoială. Credem, că nu e necesar a desfășura mai pe larg, că prin această li-se dá solgăbirii asupra preoțiimei o putere politică atât de discreționară, care n'o pot motiva nici stărilor excepționale. Acest regulament turcesc este probabil o rămășiță a erei Banffy, și în interesul ștergerii lui atragem atențiunea atât a autorităților bisericesci, cât și a guvernului“.

Suntem cu drept cuvěnt curioși a vedé, ce vor rěspunde cei din jurul d-lui Szell. La tot cazul măsura asupra căreia se aviséză în descoperirea ce o face diarul catolic maghiar — care dá asigurări despre corectitatea și adevărata ei — constituie una din cele mai ticăloșe arme în contra consciinței, libertății și independenței clerului nemaghiar, „avisat“ la ajutorul de stat. Solgăbirii vor contrasemna chitanțele de ridicare a ajutorului numai acelor preoți greco-catolici și greco-orientali, cari vor da promisiuni înainte, că — în contra intereselor bisericeii și poporului lor — vor fi pe viitor slugile stăpănului, la al cărui ajutor vor recurge. Avea mare dreptate fóiă bisericescă din Blașiú, când scria în articolul său din numărul dela 18 Martie, că subvenționarea preoțiimei române din partea statului, constituie cel mai amenințător pericol pentru independența clerului și bisericeii.

Din Austria.

(O adunare a Germanilor austriaci. — Rupere de către Roma)

Germanii naționali austriaci au ținut alaltăeri, Sâmbătă, o mare adunare populară în „Sophien-Saal“ din Vinea la care numărul participanților a fost mai mare de 4000. A presidat deputatul Wolf.

Ca prim orator a luat cuvěntul preotul luteran Iuliu Antonius, care a ținut un discurs comemorativ despre Bismarck. Tema discursului a fost dicerea lui Bismarck: „noi Germanii numai de Dumneđu ne temem“. La finea discursului Antonius a diș, că întocmai ca primăvara, așa și acum un nou spirit mișcă inimile Germanilor, spirit, care le spune, că ei vor să fiă creștini evanghelici.

După Antonius a vorbit Pacher, redactorul unei foi naționale germane, care în vii colorii a arătat asupra pericolului, ce amenință Vinea și Austria prin cuceririle Cehilor. La finea vorbirii a cetit un proiect de rezoluțiune, pe care adunarea l'a și primit. În proiectul acesta se dice între altele:

„Declarăm, că datoria fiă-cărui cetățen german este, de-a lua parte din tóte puterile lui în apărarea proprietății germane contra tendințelor slave. Respingem în modul cel mai hotărît cutezanța, cu care abuzéză Slavii imigrații în Vinea și în Austria de jos de dreptul străinului, și lucréză în contra limbei germane și în contra caracterului german al provinciei. Protestăm în contra ocupării de teren a funcționarilor slavi și salutăm planul de a-se înființa „Donau Wacht“, provocând pe fiă-care cetățen german a conlucra prin faptă la „Donau Wacht“ și a lua prin această poziție pe față și pe tóte terenurile, în viața socială și economică, în contra tendințelor cehice“.

Acest proiect de rezoluțiune fú primit cu mare însuflețire, după-care consilierul comunal Dr. Förster pronunță o vorbire aspră în contra antisemiților și a lui Lueger. S'a ridicat apoi să vorbescă un muncitor german din Boemia, care declară, că și muncitorii germani se alătură la mișcarea această. La urmă luă cuvěntul Wolf, tînînd o lungă vorbire, în care a declarat, că Germanii nu vor mai suferi înaintarea Slavilor și provócă la luptă pe Germanii în contra Slavilor. În fine propune o lungă rezoluțiune, care în resumat e următórea:

„Ori-ce simulaoru de pace și ori-ce concesione a guvernului trebuie respinsă, până când prin retragerea ordonanțelor nu se va restabili starea dinainte de ordonanțe și nu se va aduce o lege de limbă, prin care limba germană să fiă recunoscută ca limbă de stat. Și cea mai mică concesione este în stare a slăbi poziția Germanilor. Ne ridicăm dér vocea în contra abuzurilor, în numele cetățenilor germani. Protestăm de-asemena în contra aceea, ca guvernul să abuzeze, pe basa §-lui 14, de dreptul său“.

Tot Sâmbătă s'a ținut în Vinea o adunare a reuniunii credincioșilor de confesiunea evang. aug., în care s'a primit un proiect de rezoluțiune, care salută cu bucurie noua mișcare religioasă și tînțesce la ruperea de către Roma. Preotul evangelic Zimmermann a declarat, că mișcarea religioasă a Germanilor trebuie sprijinită.

Vedem dér, că Nemții lui Wolf și Schönerer luptă deodată în două direcțiuni: în contra Slavilor și în contra Romei, sub divisa lui Bismarck: „Germanul numai de Dumneđu se teme“.

Revistă externă.

Conferența de pace și desarmare. Lui „Kölnische Zeitung“ i-se scrie din Petersburg, că numai acele state pot să trimită delegați la conferența de pace și desarmare, cari fac politică esternă independentă. Turciei i-a succés prin urmare, ca Bulgaria să fiă ștersă din lista acelor state.

Lupte în Filippine. O scire telegrafică din Manilla, isvor american, anunță, că în 25 l. c. dimineța, întrégă linia de

bătăie americană a năvălit asupra rându-rilor resculaților, silindu-i să ia lupta. A fost un atac sângeros între inimi, mai ales în direcțiune către Mala. Resculații au fost bătuți și scoși din pozițiunile lor! „World“ dice, că în atacul acesta au căzut 100 de Americani morți și răniți, și 300—400 răsculați.

Produsul muncii personale a femeii măritate. Secțiunea centrală a camerei belgiene a examinat un proiect de lege al deputatului Vandervelde relativ la autorizarea legală a femeii măritate de-a dispune de economiile și de produsul muncii sale. Raportorul secțiunii a resumat deliberările secțiunii, care sunt favorabile proiectului. Dacă legea va fi votată, ceea ce e probabil, campania feminista va avea de înregistrat o primă victorie în Belgia. Proiectul de lege al d-lui Vandervelde consacră pentru femeia dreptul de-a dispune de munca sa. Secțiunea centrală a camerei a admis în unanimitate acest principiu. E vorba de-a protege femeia contra soțului risipitor, sau fără scrupule, care ar vră să abuzeze de autoritatea sa. Etă textul proiectului de lege așa cum l'a adoptat secțiunea:

1) Produsul muncii personale a femeii măritate, economiile, care provin din această muncă, sunt supuse dispozițiilor legale relative la separațiunea bunurilor judiciare.

2) In cas de contestațiune, femeia e admisă să stabilească prin toate căile de drept, chiar prin notorietate publică, în ce consistă bunurile câștigate prin munca sa personală. In acest cas, ea se poate judeca fără nici o autorizație.

3) Convențiunile matrimoniale nu pot deroga dela această lege. Dela data promulgării ei, dispozițiunile ei se aplică tuturor soțiilor, ori-care ar fi epoca căsătoriei lor.

4) Ori-ce femeii măritată este autorizată a depune pe numele ei la Cassa de Economie sume până la 300 franci. Ea poate retrage aceste sume fără autorizația bărbatului, afară de cazul când acesta ar contesta. In acest cas opoziția se va judeca de către judecătorul de pace, în termen de 15 zile.

SCRIRILE DILEI.

— 15 (2) Martie.

Antisemitismul nu-i cestiune politică? Maghiarul percinut *Dornbusch* Mor s'a apucat să redacteze și el o foiță, „*Ungarische Wochenschrift*“, în care desfășurase o luptă înverșunată contra antisemiților și mai ales contra lui Lueger și soții săi antisemiți din Viena. Din cauză însă, că a făcut politică fără ca foia lui să fi avut cauză, a fost tras la răspundere. Dér tribunalul din Budapesta l'a achitat, pe cuvânt, că „*antisemitismul nu este o cestiune politică, ci socială!*“ Un preot catolic, fiindcă a discutat cestiunea autonomiei bisericei catolice și a congruei într'o foiță catolică, e tras la răspundere și pedepsit pe cuvânt, că a făcut politică într'o foia care nu avea cauză, pe când jidanul *Dornbusch*, care agita contra antisemitismului, este achitat ca nefăcând politică, măcar că antisemitismul este baza și programul atâtor partide politice. Acesta, dice „*Alkotmány*“, e primul mugurel al erei nouă.

O alocuțiune a împăratului Wilhelm. Cu prilejul încorporării prințului Waldemar în armată și în marină, împăratul Wilhelm al Germaniei a pronunțat o alocuțiune aprăpe în acești termeni: „*Dina de astăzi are o mare importanță pentru marină, căci astăzi principele Waldemar, fiul principelui Henric, care se află acum în extremul Orient, poartă pentru prima-ori uniforma, pe care tatăl său și mulți alți excelenți ofițeri o îmbracă pentru a servi patria. Este privilegiul principilor casei de Hohenzolern, de-a învăța încă dela vârsta de zece ani, să-și întrebuițeze forțele și activitatea în serviciul patriei și de-a face parte din primul regiment al gardei, care a vădit deja în rândurile sale mai mult de un principe din această familie.*“

Expoziție de păpuși. Peste câte-va zile se va deschide în una din sălile Ate-neului român din Bucuresci, o expoziție de

păpuși, organizată de M. S. Regina. Aceste păpuși au fost donate parte de domnele române și parte sunt din străinătate. După terminarea expoziției, aceste păpuși vor fi trimise la Neu-Wied și de acolo la expoziția din Paris. Tot în această sală mai sunt expuse: evanghelia lucrată de M. S. Regina pentru catedrala din Curtea-de-Argeș, și care este așezată într'un splendid dulap de bronz, precum și o oonă de sare în miniatură lucrată de regia monopolurilor statului pentru expoziția din Paris. M. S. Regina a decis ca produsul acestei expoziții să fie în folosul policlinicei „*Regina Elisabeta*“.

O nouă operă de Carmen Sylva. M. Sa Regina României a terminat de curând o nouă operă, care va apare în franțuzesce, tradusă de d-l Mandy. Titlul volumului e „*Hêtre rouge*“ (Fagul roșu), o povestire de dragoste.

Iernă întârziată. Din toate părțile se anunță, că în zilele din urmă au căzut zăpezi mari, pe ucele locuri chiar foarte mari. In Budapesta zăpada era alaltă-eri foarte mare și trenurile au sosit acolo cu mari întârzieri. In Heves zăpada e de 1/2 mețru, în Calocsa de asemenea; în Tereziopol domnesce adevărat ger. — In străinătate încă s'a pus o iernă aspră acum când totă lumea așteaptă primăvara. Omenii abia își aduc aminte, ca în Londra d. e. să fi fost o iernă așa de aspră ca acum. — Din Milano se anunță, că în întreaga Italie superioară domnesce un frig neobișnuit, toate îngheță și zăpada cade mereu. In Mantua, Bologna și Ancona ninge de trei zile.

Paroch în a II-a parochia gr. or. din Orăștie a fost ales ieri, Duminecă în 14/26 Martie c., d-l *Ioan Moța*, absolvent de teologie, de present colaborator în redacția „*Telegrafului Român*“ din Sibiu. D-l Moța, precum ni-se serie din Orăștie, a intrunit 125 voturi, d-l Ioan Budoiu, paroch în Câmpuri-Sarduc, 30 de voturi, și clericul abs. Ioan Dobre 1 vot.

Cérta Ungurilor din Brăila. De când s'au împăcat acasă, Maghiarii au început cérta în România. Campania se poartă în contra preotului reformat din Brăila, *Nagy Sandor*, de sigur vre-un țirzaist și el. Vre-o 20 Unguri publică prin diare declarațiuni contra lui. Ei dic între altele: „*Preot s'a făcut individual acesta, dér ministrele preoției nu le soie. Afară de acesta pe lângă calitățile culturale, îi lipsește și cele morale. Etă dovada: după scirile positive, pe care le avem, acest Nagy Sándor a fost condamnat de tribunalul din Brașov, prin sentința nr. 4757, diu 5 Noemvre 1878, la două luni închisore pentru participare la un furt. Lăcomia și iubirea de argint a lui Nagy Sándor sunt revoltătoare. Cine are nevoie să se căsătorască religios, fără să aibă actele pretinse de legile țerei său de statul civil maghiar, n'are decât să se presinte cu parale înaintea acestui preot-contrabandă și trăba e făcută.*“

Congresul diariștilor. In 5 Aprilie n. se va deschide în Capitoliul din Roma Congresul internațional al diariștilor, care va dura cu totul cinci ședințe, în care se vor desbata și rezolva în parte cestiuni, care privesc pressa din lumea întrégă.

Succesele unui vapor tăetor de ghiată. „*Ermak*“, un vapor tăetor de ghiată din marina rusă, a reușit să spargă pe-o lungime de-o sută chilometri o banquisă de ghiată de două picioare grosime, făcând astfel o lucrare considerată, cu drept cuvânt, ca o revoluțiune în navigațiunea Balticeii.

Operă în Brașov. Directorul teatrului d. *Leo Bauer* anunță, că stagiunea operelor germane începe Dumineca vițore în 2 Aprilie st. n. Personalul operelor se compune așa: *Capelmeister*: W. Rothwell dela teatrul orășenesc din Olmütz. *Regisor*: M. Birkholz dela teatrul orașului Olmütz. A. Lorenz dela teatrul din Ulm. *Domni*: D. Matray I tenor, I. Conrat I tenor dela teatrul orașului Graz, Fr. Bursch tenor liric dela teatrul orașului Lübeck, Ad. Lorenz, I bariton, Henr. Björn, bariton dela tea-

trul din Pilsen, Max Birkholz, I bas, Ios. Fozlar, partii de bas. *Dame*: Gisela Berk, I partii de mezosopran dela teatrul orașului Teplitz; Elsa Hesch, subretă dela teatrul orăș. din Praga; Iohanna Mugrauer, I cântăreță de coloratură dela teatrul curții din Mannheim; Mitzi Regan I cântăreță jună dela teatrul orășenesc din Elberfeld; Käthe Schwarz I cântăreță dramatică dela teatrul orăș. din Ulm. *Cor*: 10 dame — 10 bărbați. *Repertoriu*: *Evangelimann*, *Fliegender Holländer*, *Lohengrin*, *Tannhäuser*, *Martha*, *Rigoletto*, *Troubadour*, *Freischütz*, *Faust*, *Zauberflöte*, *Don Juan*, *Hugenotii*, *Fidelio*, *Tell*, *Maskenball* etc. Abonamente pe 12 reprezentațiuni (6 cu părechă, 6 fără păreche) cu *prețurile obișnuite* de abonament se primesc la casa peste și în ori-ce timp. Abonament pentru 12 reprezentațiuni: balcon fl. 12, fotoliu fl. 9.60, I parchet fl. 7.20, II parchet fl. 6, loc ridicat fl. 6. Pentru abonamentele pe 6 reprezentațiuni se plătesce suma jumătate.

Teatru. Ați Lună se va reprezenta în beneficiul eminenței actriței, d-șora *Lori Weiser*, pentru a 3-a oră comedia în 4 acte „*Hofgunst*“ de Thilo și Trotha.

Idei fundamentale în economia politică.

De Ioan Socaci.

III.

(Urmare.)

Școala istorică.

Acastă școală critică cu deosebire metoda abstractă deductivă a școlei britice (liberale individualistice) și arată mai departe, că școala britică a izolat prea mult fenomenele economice de celelalte fenomene sociale, cu cari sunt întrețesute cele economice, că a tractat fenomenele economice prea absolut, nu le-a apreciat din punct de vedere istoric relativ, adecă după cum sunt la anumite popore în diferite locuri și timpuri; că a judecat fals și prea optimistic concurența liberă și urmările ei; și că a expulsat prea mult activitatea statului din economia națională.

După școala istorică adevărul se poate descoperi numai, sau cu deosebire, pe cale empirică istorică, adecă pe calea observării faptelor, fenomenelor economice-sociale din trecut și present, după cum în realitate au fost și sunt. Acastă școală respinge prin urmare de tot, sau în parte metoda basată pe abstracțiune, pe hipotesă, sau pe resonamentul apriori.

In școala istorică peste tot sunt multe direcțiuni, pe cari, pentru o mai ușură orientare, le putem grupa în două școle deosebite și anume: Școala sociologică (împreună cu cea istorică-culturală) și școala istorică, național economică, numită și germană.

1. Școala sociologică în frunte cu August Comte și H. Spencer reprezintă ideea, că e necesară o teorie științifică socială, adecă o știință generală a societății omenești, o sociologie, din care economia politică să facă numai o parte, deoarece o teorie de sine stătătoare a științei național-economice e cu neputință, din cauză, că fenomenele economice stau în strinsă legătură cu celelalte elemente ale vieții sociale.

O teorie sociologică a întemeiat mai întâi filosoful pozitivist francez A. Comte. După vederile acestui mare filosof, trăsăturile fundamentale ale sociologiei sunt: 1. Că sociologia după firea ei are să scruteze elementele unei stări sociale și să arate raporturile și influința lor reciprocă; 2. Ea trebuie să cuprindă în sine atât o teorie statică, cât și una dinamică a societății: Cea dintâi are de a scruta legile coexistenței sociale, cea din urmă legile dezvoltării sociale. Prin această ea separă absolutul și pune în locul unei stabilități închipuite o schimbare regulată. 3) Metoda, ce are a o folosi, va fi cu deosebire aceea a comparațiunii istorice fără însă a se eschide și altele. 4) Ea are să fie pătrunsă de idei etice, de ideea unei datorințe sociale, care are să se pună alături cu drepturile individuale derivate din dreptul natural. 5) In spiritul și deducțiunile ei practice are să încline spre realizarea tuturor problemelor mari, cari în totalita-

tea lor fac cauza poporului. 6) Tote acestea va căuta a le ajunge pe cale pacifică, înlocuind revoluțiunea cu evoluțiunea.¹⁾

In stabilirea acestor principii generale constă mai ales meritul epocal al lui A. Comte pentru sociologie. Ele, cu deosebire cele 4 dela început, au servit ca punct de mănecare și direcțivă a celor, cari după densus s'au ocupat, fie cu sociologia, între cari locul prim îl ia H. Spencer²⁾, fiă cu istoria civilizațiunii său culturale, ca Bucle, L. Morgan, Iulius Lipert, sau cu etnologia, ca Bastian.

(Va urma.)

DIVERSE.

Răpire de fete pe insulele Hebride. Căpitanul de corabie engles *Leath* a făcut o interesantă descoperire privitor la mari răpiri de fete, ce se săvârșesc de ani de zile pe insulele Hebride. Fata șefului seminției din insula Aosta a fost răpită împreună cu 18 consote ale ei de către personalul corăbiei de serviciu franceze „*Despointes*“. Fetele au fost duse pe corabie, care a ancorat pe țărmii altei insule. Când șeful seminției a aflat despre acest furt, a luat o secură, a pătruns în locuința guvernatorului european și l'a ucis. Căpitanul corăbiei englese „*Mildura*“ luând veste despre acest omor, a prins pe șeful de seminție, care a erupt în strigătul: „*Dér Albii să nu-și ia pedepsa, pentru-că ne răpesc fetele!*“ Șeful de seminție a istorisit apoi, că răpirea se face sistematic de către corăbierii francezi, și de sigur fata lui însuși se află pe corabia, care a ancorat câte-va zile lângă insula Aosta. Căpitanul engles *Leath* a luat numai decât la gônă corabia franceză, care era tocmai în momentul de a pleca către casă. Intre cele două corăbii se desfășură o adevărată luptă pe mare în stil mic. Se pușeau împrumutat cu revolvere și tunuri. In fine Francesii au trebuit să cedeze. Căpitanul *Leath* a căutat apoi prin cabinele corăbiei „*Despointes*“ și a dat de fetele răpite. Tote erau de o frumusețe trupescă uimitore. Corăbierii francezi au mărturisit, că acesta nu este prima răpire, nici ței nu sunt cei dintâi, cari se ocupă cu meseria această. Acum urmază partea mai amuzantă a operetei: Când fetele răpite au aflat, că *Leath* vră să le ducă înderēt la părinții lor, ele erupseră în plâns furtunos declarând, că nu se duc, deoarece se simt foarte bine pe corabia franceză. A trebuit dér să fie duse acasă cu forța.

ULTIME SCIRI.

Londra, 26 Martie. Ministrul Lord Hereford a ținut un discurs la „*Union Club*“; a declarat, că învoela cu Franca permite a se spera, că Anglia va pute ocupa în pace Egiptul și Sudanul. A adaus, că e și speranță, că raporturile cu Rusia vor deveni amicabile și vor pune cu desăvârșire capăt tuturor conflictelor în estremul Orient.

Literatură.

A apărut Revista „*Societății Tinerimea Română*“ fascicula I-ă din volumul II pe anul curent cu următorul sumar: Gr. G. Tocilescu: Monumentele epigrafice și sculpturali ale museului Național de Antichități din Bucuresci; V. A. Urechia: Biserica sub Grigorie D. Ghica 1822—1828; M. Soutzo: Étude sur les Monnaies impériales romaines: Le système monétaire de Néron; O. Lugoșianu: Insemnări din bătrâni; N. I. Apostolescu: Puțină Zacherlină; Comit. Societății; Din Societate. In text 18 clișeuri.

¹⁾ Veđi: La Sociologie, par Auguste Comte Resumé par Emile Rigolage, Paris 1897.; Philosophie positive t. 4 (1839) și Iohn K. Ingram, History of Political Economy, traducere germană de E. Roschlaub, 1890 p. 268 s. m. d.

²⁾ Veđi: H. Spencer The Study of Sociology, în nemțesce de Marquardsen, Princ. of Sociology, traducere germană de Vetter; Iulius Lipert, Cultur Geschichte der Menschheit. Iena 1886. Bastian, der Mensch in der Geschichte (1860); ethnologische Forschungen 1872, etc.

In Tipografia diecesană din Gherla (Szamos-Ujvar) au apărut următoarele cărți:
 „*Inveliatura creștină, sau Catechismul mare* pentru tinerimea greco-cat.” *Edițiunea III.* (1898). Cu binecuvântarea episcopului de odinioară al Gherlei, Ioan Alexi. Noua edițiune a apărut cu îmbunătățiri și e tipărită cu ortografia cu semne. Conține 284 pag. format 8°, e legată solid și costă numai 80 cr. exemplarul (cu posta 90 cr.)

„*Preotul ca ministru al sacramentului penitenței*”, tractat teoretic-practic, prelucrat de *Arghirobarbu*, cu permisiunea superiorilor. Pseudonimul Arghirobarbu e cunoscut în literatura noastră ca autorul multor scrieri de valoare, mai ales bisericesti, între cari este a se număra și scrierea de față, care cuprinde un studiu profund și denotă o bogată erudițiune teologică din partea autorului. Prețul unui exemplar (207 pag. format mare 8°) e 1 fl. (plus 10 cr. porto.)

„*Preotul din Noteni*”, narațiune istorică din veacul nostru, scrisă de *Arghirobarbu*. Acastă interesantă narațiune privește evenimente din 1848—49. Prețul 10 cr. (plus 2 cr. porto.)

„*Amicul bun*”, colecțiune de lecturi solidătoare de caracter în direcțiune religioasă-morală (Doctorul sufletesc și sfaturile lui pentru cei ce sunt aproape de timpul scăpării din închisore) tradusă de actualul preposit capitular *Ioan Papiu*, pe timpul când funcționa ca spiritual la institutul corecțional din Gherla. Prețul 10 cr. (plus 2 cr. porto.)

Vivia, sau Biserica din Cartagine, narațiune istorică, tradusă din italienele de *Dr. Iuliu Dragoș*, preot și profesor. Se vinde cu prețul redus dela 1 fl. cr. cr. la 70 cr. (plus 5 cr. porto.)

„*Colonel David baron Urs de Margina la Solferino și Lissa*”. Interesanta și eminenta conferență, ce a ținut-o d-nul colonel c. și r. *Francisc Rieger* anul trecut în reuniunile militare dela Brașov și Sibiu asupra neuitatului colonel *David baron Urs de Margina*, a apărut acum și în limba română în Tipografia A. Mureșianu, Brașov, într-o broșură cu titlul de mai sus. Cetitorilor noștri le este cunoscută obiectivitatea, cu care d-l colonel Rieger descrie înaltele însușiri și meritele neperitore, pe cari neuitatul baron Urs și-le-a câștigat pentru tron, patriă și națiune. Credem deci a se fi făcut un bun serviciu literaturii noastre prin traducerea și tipărirea în broșură a acestei conferențe. La traducere s'a folosit terminologia curată militară română. Broșura conține și două portrete bine reușite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, ér altul din timpul mai recent; mai conține și o hartă a Lissei, cum și ilustrațiunea momentului eroului nostru. Broșura se poate procura dela Tipografia „A. Mureșianu” din Brașov. Prețul 40 cr. exemplarul (plus 3 cr. porto.)

„*Un capitol din Contabilitatea dublă de I. C. Panța*, prof. la școala comercială superioară din loc. O broșură de 82 pagini 8° mare, în care se tractează principiile contabilității duble ilustrate cu diferite exemple, pe cari studiindu-le cu atențiune, pôte ori și cine să învețe contabilitatea, adică ținerea socotelilor în economia proprie și în afacerile comerciale. O recomandăm tuturor, cari au daraveri comerciale. Prețul 60 cr. + 5 cr. porto. — De vândere la *Administrația foii noastre*, la librăria *N. I. Ciurcu*, Brașov, și la *Tipografia arhidieceșană* în Sibiu.

„*Curs complet de corespondența comercială*”, de *I. C. Panța*, prof. la școala com. superioară din Brașov. O carte octav mare de 17 côle de tipar, de tot instructivă pentru comercianți și pentru alții, cari stau în legături de afaceri cu vre-o bancă, terminii comerciali. Conține modele de circulare, scrisori de informațiuni, recomandățiuni și acreditive; scrisori în comerțul cu mărfuri, comisiune și expedițiune; cestiuni cambiale, afaceri cu efecte, monede și cupone etc. O recomandăm tuturor, cari se interesează de afacerile de comerț. Se află de vândere și la *Administrația „Gazetei”*. Prețul 1 fl. 60 cr.

Din „*Biblioteca teatrală*” edată de „*Societatea pentru crearea unui fond de teatru român*” au apărut până acum următoarele patru broșuri: 1) *Sora cu plôia*, comediă într'un act de *Isif Vulcan*, însoțită

de un prolog în versuri. Persónele din această piesă sunt reprezentate prin 7 dame și 6 bărbați. Scena se petrece la băile dela Mehadia în timpul present. Prețul 20 cr. (plus 3 cr. porto.) — 2) *Idil la țără*, comediă într'un act localisată de *Maria Baulescu*. Persónele sunt reprezentate prin 3 dame și 6 bărbați. Prețul 20 cr. (plus 3 cr. porto.) — 3) *Biletul de tramvai*, comediă într'un act de *Gr. Mărunțeanu*. Persónele sunt reprezentate prin 2 bărbați și 2 dame. Acțiunea se petrece în Bucuresci în timpul present. Prețul 15 cr. (plus 3 cr. porto.) — 4) *Un om buclucaș*, comediă într'un act, localisată de *Maria Baulescu*. Persónele sunt reprezentate prin o damă și cinci bărbați. Scena se petrece în apropiere de Bucuresci. Prețul 20 cr. (plus 3 cr. porto.) Tóte aceste piese se pot procura dela librăria proprietară *N. I. Ciurcu*, cum și dela Tipografia „A. Mureșianu” din Brașov.

Proprietar: *Dr. Aurel Mureșianu.*

Redactor responsabil: *Gregoriu Maior.*

Cursul la bursa din Viena.

Din 25 Martie 1899.

Renta ung. de aur 4%	119.80
Renta de coróne ung. 4%	97.50
Impr. cáil. fer. ung. în aur 4 1/2%	121.—
Impr. cáil. fer. ung. în argint 4 1/2%	101.20
Oblig. cáil. fer. ung. de ost. I. emis.	120.40
Bonuri rurale ungare 4%	96.25
Bonuri rurale croate-slavone	97.—
Impr. ung. cu premii	163.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	140.50
Renta de argint austr.	101.05
Renta de hârtie austr.	100.70
Renta de aur austr.	120.10
Losuri din 1860.	139.50
Acții de-ale Bâncei austro-ungar	919.—
Acții de-ale Bâncei ung. de credit	396.—
Acții de-ale Bâncei austr. de credit	367.75
Napoleoniori	9.55 1/2
Mărți imperiale germane	59.—
London vista	120.50
Paris vista	47.77 1/2
Rente de coróne austr. 4%	100.75
Note italiene	44.35

Cursul pieței Brașov.

Din 26 Martie 1899.

Banocota rom. Cump.	9.47	Vând.	9.49
Argint român. Cump.	9.43	Vând.	9.46
Napoleoniori. Cump.	9.52	Vând.	9.55
Galbeni Cump.	5.60	Vând.	5.65
Ruble Rusesci Cump.	127.—	Vând.	128.—
Mărți germane Cump.	58.50	Vând.	—
Lire turcesci Cump.	10.70	Vând.	—
Scris. fonc. Albina 5%	101.—	Vând.	102.—

Cursul losurilor private

din 22 Martie 1899.

	mp.	viñd.
Basilica	7.—	7.30
Credit	199.25	200.—
Clary 40 fl. m. c.	63.25	64.25
Navig. pe Dunăre	170.—	180.—
Innsbruck	29.50	30.50
Krakau	27.—	28.—
Laibach	24.—	25.—
Buda	67.—	67.50
Palfy	65.—	65.50
Prucea roșie austr.	20.—	21.—
dto ung.	11.50	12.—
dto it.	—	—
Rudolf	29.—	30.—
Salm	85.75	86.75
Salzburg	28.75	29.75
St. Genois	85.—	86.—
Stanislaw	55.—	—
Friedite 1/2% 100 m. c.	165.—	—
dto 3/4% 100 m. c.	70.—	—
Waldstein	60.—	64.—
dto de 10 franci	—	—
Banca h. ung. 4%	122.—	122.80

Cine voesece să-și facă

COSTUME din stofă bună

și durabilă se ceară dela croitor s-și prezenteze **colecția de mostre** a firmei:

JOHANN STIKAROFSKY,
 Buhapesta, V. Piața Elisabeta 16.

Precedura solidă a numitei firme, garantează un serviciu spre mulțumire.

Nu se câștigă mușterii cu promisiuni de rabat mare, séu cu alte mituiri.

Foie specială pentru croitorii gratis.

10—24.525.

Nr. 4616/1899.

Publicațiune!

Din grădinile și pădurile forestiere orășenesci se vând următoarele plante:

A) Revierul Timiș.

a) Din grădina forestială (loco școala de plante):

250 buc. brad alb, de 5 anși, cu 2 fl. pro 100 buc. séu 3 cr. pro buc.
160 „ melez (brad) „ „ „ „ „ „ „ „ 5 „ „ „
350 „ br. Welymont „ „ „ 5 „ „ „ „ „ 8 „ „ „
1000 „ „ „ 2 „ „ 20 fl. p. mie, 2.50 p. 100 b. séu 3 cr. p. buc.
148 „ br. Deauglas 5 „ „ 10 cr. bucata.
40 „ „ albi 5 „ „ 3 „ „

b) Din grădina forestială de jos (loco școala de plante):

3650 b. br. Welymond 4 anși cu 50 fl. p. mie, 4 fl. p. 100, 5 cr. p. b.,
200 „ pinii 3 „ „ 4 „ „ „ 60 cr. „ „ 1 „ „ „
1300 „ „ 6 „ „ 8 „ „ „ 1.20 „ „ 2 „ „ „
400 „ stejară roși 4 „ „ „ 2 fl. „ „ 3 „ „ „
250 „ „ 6 „ „ „ 3 fl. „ „ 4 „ „ „
3200 „ frasină 4 „ „ 8 fl. p. mie, 1 fl. „ „ 2 „ „ „
50 „ „ 7 „ „ „ 4 „ „ „

B) Revierul Crizbav.

a) Din grădina Nyir, pentru parcuri.

300 bucăți molift până la 50 cm. lungime pe bucată 10 cr.
100 „ „ „ 1 m. „ „ „ 15 „
100 „ „ „ 1.50 m. „ „ „ 25 „

Scóterea și transportul este de a se îngriji de cumpărător.

600 bucăți plante de stejară de 4 anși pro mie 8 fl.

b) din îngrăditura komlos (din jos de lacul de pesce.)

2300 bucăți brađi albi pro mie 4 fl.
50 „ melez (brad) pe bucată 2 cr.

Pentru scótere și transport din Crizbav până în Brașov cu 2 fl. 50 cr. mai mult pentru o mie de bucăți.

c) din îngrăditura Vlădeni (loco)

10000 bucăți brad alb de 4 anși pro mie 4 fl.
1000 „ brađi „ „ „ „ bucata 1 1/2 cr.
20000 „ molift „ „ „ „ mie 5 fl., pro bucată 1 cr.
1500 „ melez br. „ „ „ „ 8 „ „ „ 2 cr.

Loco Brașov pro mie 3 fl. 50 cr. mai mult.

d) din îngrăditura Apața.

10,000 bucăți stejar de 4 anși pro mie 8 fl.

Loco Brașov cu 3 fl. mai mult pro mie.

C) Revierul Șanțul-vechiu — Zizin.

a) Din grădina forestială Șanțul vechiu (loco școala de plante)

60 bucăți brađi albi de 4 anși 30—40 cm. înăl. pro buc. 2 cr.
850 „ „ Deauglas „ 15—20 „ „ „ 6 „ suta 8 fl.
2500 „ „ molift, 4—5 40—60 „ „ „ b. 3 cr., m. 12 fl., s. 2 fl.

D) Revierul Zărnesci—Bran.

(Din diferite îngrădituri)

150000 bucăți de 3 anși molift necultivați pro mie 2 fl. (loco) 8 fl. până la 8 fl. 50 cr., loco gara Zărnesci pro 15000 bucăți.

Din pădure se pot vinde în revierul orășenesc numai molifti în cantitate restrânsă după tariful de mai înainte.

Cumpărătorii au de a se adresa direct mai întâi la respectivele administrațiuni de revier, respective la oficiul orășenesc forestierial; pe când prețurile sus amintite pentru revierul orășenesc au de a le plăti în cassa orășenescă respective față de celelalte reviere în caselle revierelor.

Brașov, 17 Martie 1899.

540,1—2.

Magistratul orășenesc.

12 obiecte numai fl. 2.95

Important pentru orî-cine!

Vândare totală cu prețuri uimitore de ieftine,
12 obiecte prețioase numai cu fl. 2.95 cr.

1 pompos orologiu de buzunar, Anker-Remontoir, de nickel; cu capac gravat; 3 anși garanță, (nu clasornic de părete, cum espedează alți.

1 elegant lanț de orologiu (de nickel ori aurit, după dorință), cu jou-jou frumos, de Paris.

1 elegant ac pentru cravată, de goldin duplu american, cu imitație de brillante.

1 păreche de cercei de argint.

1 brațelată elegantă și modernă din aur Doubl. (valore fl. 1.50 cr.)

1 garnitură de chemisette și nasturi pentru gulere, de goldin duplu american, constă-tate re din 5 bucăți.

1 păreche de nasturi pentru manșette, din goldin duplu american, cu marcă.

Aceste 12 obiecte prețioase le trimitt la comandă, până când mai sunt în deposit, pe lângă rambursă séu trimiterea anticipativă a sumei de **fl. 2.95 cr.** (mai nainte singur numai orologiu anker remontoir de nickel a costat 5 fl.) Obiectele ne-potrivate le rescumpăr în timp de 8 zile.

E. HOLTZER, 1—5.543.

deposit en gros de orolôge și giuvelli în Cracovia (Krakau, Stradom 18).

Prețuri-Curente gratis și franco.

Liferantul Asociației oficianților de stat austriaci c. și reg.